

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์¹

พชรพร อมรุ่ง²

จากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการเล่นแชร์ ซึ่งทำให้ผู้ค้นคว้าทราบว่าสาเหตุที่การเล่นแชร์เป็นที่นิยมในสังคมไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนในสาขาอาชีพใดต่างก็สนใจที่จะมาลงทุนในธุรกิจการเล่นแชร์มากกว่าการฝากเงินกับธนาคารหรือการกู้ยืมเงินจากธนาคาร และจากการที่ได้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ในบทที่ 3 นั้นทำให้ทราบว่ากฎหมายไม่ได้ห้ามไม่ให้มีการเล่นแชร์ แต่กฎหมายนั้นบัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมการเล่นแชร์ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งความเสียหายจากการเล่นแชร์นั้นอาจส่งผลกระทบไปยังเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์นั้นก็คือ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้บัญญัติมานานกว่า 30 ปีโดยยังไม่เคยได้รับการแก้ไข เมื่อกฎหมายไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน กฎหมายนั้นก็ไม่สามารถควบคุมการเล่นแชร์ได้จริง อีกทั้งการเล่นแชร์ยังมีประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานฉ้อโกงเข้ามาเกี่ยวข้องหากการกระทำดังกล่าวครบองค์ประกอบความผิด

เมื่อศึกษาพระราชบัญญัติการเล่นแชร์นั้นจะเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดคำนิยามของการเล่นแชร์ไว้ และได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการวางมาตรการควบคุมการเล่นแชร์ไว้ ดังนี้

(1) การห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์

(2) การอนุญาตให้บุคคลธรรมดาสามารถเป็นนายวงแชร์ได้แต่ห้ามจัดให้มีวงแชร์ร่วมกันมากกว่าสามวง หรือมีสมาชิกวงแชร์ร่วมกันทุกวงมากกว่าสามสิบคน หรือมีทุนกองกลางรวมกันทุกวงมีมูลค่ามากกว่าสามแสนบาท และห้ามนายวงแชร์ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น นอกจากสิทธิที่จะได้รับจากทุนกองกลางงวดใดงวดหนึ่งโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

(3) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่

(4) อัตราโทษของผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด

ซึ่งเมื่อได้ศึกษาและวิเคราะห์ดูแล้วจะเห็นได้ว่ามาตรการการควบคุมการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ยังคงมีประเด็นปัญหา ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ย จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติการเล่นแชร์แล้วนั้นยังไม่มียกเว้นแต่ใดที่มีการกล่าวถึงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่วงแชร์

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ ประธานและคณะกรรมการสอบ คือ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และ รองศาสตราจารย์ เรืองยศ แสนภักดี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

สามารถกำหนดให้สมาชิกวงแชร์ประมูลได้ เพราะเมื่อหากเปรียบเทียบการเล่นแชร์เหมือนการกู้ยืมเงินแล้ว กฎหมายยังกำหนดอัตราดอกเบี้ยในการทำสัญญากู้ยืมเงินไว้ ซึ่งการไม่กำหนดอัตราดอกเบี้ยวันนั้นจะส่งผลให้สมาชิกวงแชร์ที่ประมูลวงแชร์ในอัตราดอกเบี้ยสูงสุดไปนั้นอาจหาเงินมาชำระให้แก่สมาชิกวงแชร์จนครบทุกคนไม่ได้ ซึ่งภาระในการจ่ายทั้งหมดก็จะตกอยู่กับท้าวแชร์ และหากท้าวแชร์ก็ไม่สามารถชำระได้ ก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้แชร์ล่ม และก็นำมาสู่การฟ้องคดี ซึ่งการกำหนดดอกเบี้ยนั้น ควรที่จะเป็นไปตามทฤษฎีปริมาณเงินกู้ อีกทั้งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยจะต้องคำนึงถึงกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้เสียจากการประมูลวงแชร์ซึ่งได้แก่กลุ่มผู้ออมและกลุ่มผู้ต้องการเงินทุนหมุนเวียน อีกทั้งทางผู้ศึกษาเห็นว่าการเล่นแชร์นั้นมีความเสี่ยงมากกว่าการฝากเงินกับสถาบันการเงินที่มีกฎหมายและหน่วยงานคอยกำกับดูแล ผู้ศึกษาจึงอยากให้ผู้เล่นแชร์หันมาลงทุนฝากเงินกับสถาบันการเงินมากกว่า แม้จะได้ผลตอบแทนที่น้อยกว่าแต่มีความเสี่ยงที่น้อยกว่า

ประเด็นปัญหาที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการไม่กำหนดจำนวนมือที่สมาชิกวงแชร์สามารถลงได้จากบทบัญญัติมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 จะเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติเพียงแต่ห้ามนายวงแชร์จัดตั้งวงแชร์เกิน 3 วง มีสมาชิกรวมกันเกิน 30 คน และกำหนดวงเงินไม่เกิน 300,000 บาท เท่านั้น ซึ่งกฎหมายเพ่งเล็งแต่จำนวนสมาชิกโดยระบุเป็นจำนวนคน กล่าวคือนับเป็นรายบุคคลไป แต่ไม่ได้มีการกำหนดห้ามว่าสมาชิกคนหนึ่งจะเล่นได้กี่มือ ซึ่งสมาชิกคนหนึ่งอาจจะเล่นได้หลายมือในวงเดียวกันซึ่งหากนับจำนวนมือคนเล่น วงแชร์วงหนึ่งอาจมีจำนวนมือคนเล่นเกิน 30 คนก็ได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้เป็นการกระทำที่กฎหมายไม่ต้องห้าม แต่หากพิจารณาถึงความสามารถของสมาชิกวงแชร์ในการส่งเงินค่างวดแล้วนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ เพราะในวงแรก ๆ อาจจะมีความสามารถในการส่งค่างวดต่อไปภายหลังจากที่ประมูลได้แล้ว สมาชิกคนนั้นจะต้องรับภาระที่จะส่งเงินแชร์รวมทั้งผลประโยชน์ที่ตนเสนอให้ด้วย ก็อาจจะเกิดปัญหาไม่สามารถส่งเงินค่างวดต่อไปได้ เพราะต้องส่งค่างวดพร้อมผลประโยชน์ที่ตนเสนอหลายมือ อาจส่งผลกระทบต่อยวงแชร์ โดยเมื่อไม่สามารถจ่ายได้ ก็ตกเป็นภาระให้แก่นายวงแชร์ ที่จะต้องชำระแทนสมาชิกคนดังกล่าว และหากนายวงแชร์ไม่สามารถจ่ายไหวก็เกิดปัญหาที่ทำให้วงแชร์ล่มได้

ประเด็นปัญหาที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาให้แก่สมาชิกวงแชร์ กรณีที่นายวงแชร์ถูกฟ้องว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 หากนายวงแชร์ถูกดำเนินคดีอาญาไปแล้ว หากไม่มีผู้ใดมาดูแลวงแชร์ต่อวงแชร์ก็จะล่ม เมื่องแชร์ล่มก็จะเกิดปัญหาว่าเงินทุนกองกลางที่ยังคงเหลืออยู่จะจัดการอย่างไร และคนที่ได้รับทุนกองกลางไปแล้วจะต้องชำระค่างวดอย่างไร และสมาชิกที่ยังไม่ได้รับเงินจะต้องทำอย่างไร เพราะหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของนายวงแชร์ที่จะต้องรวบรวมเงินของสมาชิกทุกคนเพื่อมาจัดประมูลเงินทุนกองกลาง กรณีเช่นนี้จะมอบให้เป็นหน้าที่ของใคร และหากเป็นกรณีที่สมาชิกวงแชร์ใช้สิทธิฟ้องคดีทางแพ่งต่อนายวงแชร์ ถึงแม้ศาลจะได้มีคำพิพากษาให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายคืนแล้ว แต่ในความเป็นจริงนั้นผู้เสียหายยังไม่ได้รับค่าเสียหายคืนเลย เพราะต้องรอคำพิพากษาจากศาลฎีกาก่อน ซึ่งเป็นการล่าช้ากว่าที่ผู้เสียหายจะได้รับเงินคืน อีกทั้งกว่าที่จะมีการอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดนั้นก็มีมูลค่าช้าอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดโอน ยักย้าย ถ้ายาททรัพย์สินออกไป

อีกทั้งสมาชิกวงแชร์ที่โดนโกงแชร์ไป ก็ถือเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งผู้เสียหาย ที่โดนโกงแชร์ไปนั้นก็ประสงค์ที่จะได้รับเงินของตนคืน เพราะส่วนใหญ่เมื่อมีการฟ้องดำเนินคดีไม่ว่าจะทางแพ่งหรือทางอาญากับตัวผู้กระทำความผิดแล้วนั้น ในความเป็นจริงผู้เสียหายส่วนใหญ่มักจะยังไม่ได้รับเงินคืน เพราะการฟ้องเรียกเงินคืนไม่ว่าจะเป็นการฟ้องเนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์หรือไม่ก็ตามนั้น ผู้เสียหายจะต้องฟ้องเป็นคดีแพ่ง และต้องรอลำพิพากษาของศาลเพื่อมาดำเนินการขอออกหมายบังคับคดี และ ต้องสืบทรัพย์ เพื่อตั้งเรื่องบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นการยากที่ผู้เสียหายจะสืบรู้ว่านางวงแชร์ หรือผู้ที่ถูกฟ้องคดี นั้นมีทรัพย์สินอะไรบ้างที่สามารถยึดได้ หรือกว่าทรัพย์สินนั้นจะขายทอดตลาดได้ก็ใช้เวลานาน อีกทั้งกว่าที่จะมีการอายัดทรัพย์สินนั้นก็มีความล่าช้าอาจส่งผลให้มีการโอน ย้าย ถ้าย้ายทรัพย์สินออกไปซึ่งเมื่อพิจารณาตัวผู้เสียหายแล้วก็ไม่ต่างจากเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่หวังจะได้รับเงินจากคนล้มละลายคืน ซึ่งกฎหมายล้มละลายจะมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาจัดการทรัพย์สินของคนล้มละลาย เพื่อป้องกันคนล้มละลายจัดการกองทรัพย์สินเสียหาย เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของการเล่นแชร์แล้วนั้นหากปล่อยให้ผู้กระทำความผิดยังมีอำนาจจัดการทรัพย์สินเองได้ ผู้เสียหายก็อาจไม่ได้รับเงินคืน อีกทั้งกฎหมายล้มละลายยังห้ามมิให้คนล้มละลายทำนิติกรรมใด หากฝ่าฝืนจะเป็นโมฆะ ซึ่งการที่กฎหมายบัญญัติ เช่นนี้ไว้ก็เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ได้รับชำระหนี้คืนมากที่สุด

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ ผู้ค้นคว้าจึงมีข้อเสนอแนะ คือ

1. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สามารถประมูลเงินทุนกองกลาง ไว้ในพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยให้เป็นหน้าที่ของนางวงแชร์ในการแจ้งให้สมาชิกวงแชร์ทราบถึงหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งมาตรา 6 จะเป็นเรื่องข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นนางวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์

โดยควรแก้ไขด้วยการบัญญัติไว้ในมาตรา 6 โดยเพิ่ม (5) ลงไป โดยบัญญัติว่า (5) ให้นางวงแชร์แจ้งแก่สมาชิกวงแชร์ทุกครั้งก่อนเริ่มมีการประมูลเงินทุนกองกลางของวงแชร์ให้ทราบถึงอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สามารถประมูลได้ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สามารถประมูลได้ไม่ให้เกินอัตราร้อยละสามสิบหกต่อปีของเงินทุนกองกลาง หรือหากเป็นการเล่นแชร์ในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่การประมูลดอกเบี้ยก็ให้นางวงแชร์แจ้งแก่สมาชิกวงแชร์ในขณะที่รับบุคคลนั้น ๆ เข้ามาเป็นสมาชิกวงแชร์ด้วย

2. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการไม่กำหนดจำนวนมือที่สมาชิกวงแชร์สามารถลงได้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกำหนดจำนวนมือที่สมาชิกวงแชร์สามารถลงมือแชร์ได้ โดยให้เป็นหน้าที่ของนางวงแชร์ที่จะต้องแจ้งและคอยตรวจสอบเพื่อไม่ให้สมาชิกวงแชร์คนหนึ่งลงมือแชร์เกินจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด

โดยบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 6 โดยเพิ่ม (6) ลงไปโดยบัญญัติว่า (6) ให้นางวงแชร์แจ้งแก่สมาชิกวงแชร์และห้ามนางวงแชร์จัดให้สมาชิกของวงแชร์ตนทุกคนลงจำนวนมือที่เล่นแชร์รวมทุกวงของวงแชร์ของตนเกิน 3 มือ

3. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาให้แก่สมาชิกวงแชร์ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการแก้ไขในเรื่องของการกำหนดสิทธิของกรณีตามมาตรา 6 ไม่ตัดสิทธิของสมาชิกวงแชร์ที่จะฟ้องคดีหรือดำเนินคดีทางแพ่งกับนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ โดยแก้ไขในมาตรา 7 บัญญัติว่า มาตรา 7 บทบัญญัติในมาตรา 6 ไม่กระทบกระเทือนถึงการที่สมาชิกวงแชร์จะใช้สิทธิเรียกร้องเอาคืนกับนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ได้

การใช้สิทธิเรียกร้องตามวรรคหนึ่ง ให้สมาชิกวงแชร์ใช้สิทธิผ่านทางศาลที่ดำเนินคดีกับนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์นั้น ได้เลย

และเพิ่มเติมในเรื่องของอำนาจของเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายวงแชร์หรือผู้กระทำความผิด รวมถึง ทรัพย์สินของผู้ที่เป็นสมาชิกวงแชร์ที่ประมูลเงินทุนกองกลางไปแล้วและไม่ส่งเงินเข้าทุนกองกลาง

โดยเพิ่มเติมลงในบทบัญญัติ มาตรา 12 ซึ่งเป็นเรื่องของอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเพิ่ม (4) ลงไปโดยบัญญัติว่า 4) นับแต่ที่มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลหรือนับแต่ที่ได้มีการร้องขอตามมาตรา 7 วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจรวบรวมทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด นายวงแชร์ที่โอนเงินทุนกองกลางไป นายวงแชร์ที่ถูกฟ้องทางแพ่ง รวมถึงหากได้รับการร้องขอจากนายวงแชร์ที่ชำระหนี้ให้แก่สมาชิกรายอื่นแทนสมาชิกวงแชร์ที่ได้รับเงินทุนกองกลางไปแล้วแต่ไม่ยอมชำระเงินกองกลางให้ครบทุกงวด เพื่อนำทรัพย์สินนั้นไปขายทอดตลาด และนำเงินมาแบ่งชำระให้แก่ผู้เสียหายทุกคนตามสัดส่วน

และควรเพิ่มมาตรา 12/1 ในเรื่องของการเยียวยาความเสียหายในกรณีที่นายวงแชร์ถูกฟ้องเป็นคดีแพ่งหรือ นายวงแชร์ที่โอนเงินทุนกองกลางไป รวมถึงหากได้รับการร้องขอจากนายวงแชร์ที่ชำระหนี้ให้แก่สมาชิกรายอื่นแทนสมาชิกวงแชร์ที่ได้รับเงินทุนกองกลางไปแล้วแต่ไม่ยอมชำระเงินกองกลางให้ครบทุกงวด

โดยบัญญัติว่า มาตรา 12/1 กรณีที่นายวงแชร์ถูกฟ้องเป็นคดีแพ่ง หรือ กรณีที่นายวงแชร์ที่ชำระหนี้ให้แก่สมาชิกรายอื่นแทนสมาชิกวงแชร์ที่ได้รับเงินทุนกองกลางไปแล้วแต่ไม่ยอมชำระเงินกองกลางให้ครบทุกงวด หากได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา 12 มีอำนาจรวบรวมทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของสมาชิกวงแชร์ที่ถูกนายวงแชร์ฟ้องคดีเพื่อนำทรัพย์สินนั้นไปขายทอดตลาด และนำเงินมาชำระให้แก่สมาชิกวงแชร์ที่ได้รับความเสียหายหรือนายวงแชร์ที่ฟ้องคดี

อีกทั้งควรห้ามผู้กระทำความผิด , นายวงแชร์ที่โอนเงินทุนกองกลางไป, นายวงแชร์ที่ถูกฟ้องไม่ว่าเป็นการฟ้องทางแพ่งหรือทางอาญา รวมถึงบุคคลที่ได้รับการร้องขอจากนายวงแชร์ที่ชำระหนี้ให้แก่สมาชิกรายอื่นแทนสมาชิกวงแชร์ที่ได้รับเงินทุนกองกลางไปแล้วแต่ไม่ยอมชำระเงินกองกลางให้ครบทุกงวด ห้ามทำนิติกรรมใด ๆ เพื่อป้องกันบุคคลดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น โอน ยักย้าย ถ่ายเททรัพย์สินออกไป

โดยบัญญัติในมาตรา 12/2 บัญญัติว่า ห้ามบุคคลตามมาตรา 12(4) นายวงแชร์ที่ถูกฟ้องคดีทางแพ่งหรือสมาชิกวงแชร์ที่ถูกนายวงแชร์ฟ้องคดี กระทำนิติกรรมใดภายหลังจากที่มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยให้เจ้าหน้าที่กระทำนิติกรรมแทนได้ภายใต้คำสั่งของศาล หากฝ่าฝืนให้การกระทำนั้น ๆ เป็นโมฆะ

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

กำชัย จงจักรพันธ์. **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1

กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีอนันต์การพิมพ์ จำกัด, 2557.

จรัส กาญจนขจิต. **ข้อคิดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินและข้อต่อผู้ในคดี**. พิมพ์

ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2547.

จิตติ ดิงศกัณย์. **กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3**. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร :

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2553.

พิชัย นิลทองคำ , **แนวคิดหลัก วิธีปฏิบัติและปัญหาดำเนินคดีแพ่ง-อาญา แשר เปียหาย**.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท อทตยา จำกัด , 2541.

พิชัย นิลทองคำ , **แนวคิดหลัก วิธีปฏิบัติและปัญหาดำเนินคดีแพ่ง-อาญา แשר เปียหาย**.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท อทตยา จำกัด , 2553.

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, **การเล่นแשר การห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา**. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2537.

วีระพงษ์ บุญโยภาส . **อาชญกรรมทางเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ กระทรวงการคลัง. **คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราช**

กำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการเล่นแשר พ.ศ.

2534. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : เทพเพ็ญวานิชย์, 2554.

สมพร พรหมหิตาธร. **หลักกฎหมายพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน**

พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการเล่นแשר พ.ศ. 2534. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม ,

2537.

สุพิศ ประณีตพลกรัง. **ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม,

2559.

วารสาร

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. “ข้อคิดในเชิงกฎหมายแก่ผู้ระดมทุนโดยการเล่นแשר.” **จุฬาลงกรณ์**

วารสาร.12, 48 (กรกฎาคม – กันยายน 2543) : 8.

อริยพร โพธิ์ไธ. “การเล่นแשרเป็นความผิดต่อกฎหมายหรือไม่.” **มูลนิธิสำนักกฎหมาย**

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 16, 1 (มกราคม -กุมภาพันธ์ 2562): 171-182.

วิทยานิพนธ์

นรวิทย์ นรศาลทูล, “การกำหนดส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2546.

รายงานวิจัย

วุฒิพงศ์ วิบูลย์วงศ์, รายงาน เรื่อง หลักนิติธรรมกับการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา

กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2556.

สิริน เจริญพานิช, รูปแบบการออมของแรงงานนอกระบบในเขตตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่, การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.

เสาวนีย์ อัสวโรจน์, รายงานการศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปียหอย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2532.

เอกสารอื่นๆ

ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. คำบรรยายเนติบัณฑิตยสภาวิชากฎหมายอาญา มาตรา 288-366.

กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา, 17 สิงหาคม 2554, ครั้งที่ 13.

กระทรวงการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. รู้เท่าทันการเงินนอกระบบ [Online].

Available URL: <https://1359.go.th/document/รู้เท่าทันการเงินนอกระบบ.pdf>

นิเวศน์ เหมวชิรวรากร, “เสาหลักของการลงทุน”, [Online], Available URL:

https://blog.settrade.com/blog/nivate/2015/06/29/1586?fbclid=IwAR2BVG8nYCwmnT1Ayf6rV-977OUuW_zpQRY829P7AgceDdGSUxPPyy6zuwE, 2558 (มิถุนายน, 29).

สำนักงานกฎหมายและคดี กรุงเทพมหานคร. กฎหมายที่ควรรู้ “การกู้ยืมเงิน.” [Online],

Available URL: <http://www.bangkok.go.th/law/page/sub/3983/กฎหมายที่ควรรู้/2/info/81415/การกู้ยืมเงิน>, 2561 (กุมภาพันธ์, 1).

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์